

Rapport fra Rockwool Fondens Forskningsenhed: Afkast af uddannelse – Det samfundsmæssige og individuelle rationale

Den 1. februar 2018

Sag.nr. Sags nr

Dok.nr. Dokument nr

JC/bba

D. 1. februar 2018 præsenterede Rockwool Fondens Forskningsenhed deres nye bog, som afrapporterer resultaterne af en række analyser af afkastet og værdien af uddannelse. Alle uddannelsesniveauer er omfattet af analysen. Her skitseres i kort form hovedresultaterne fra bogen.

Hovedresultat

Der er god økonomi i uddannelse. Det gælder både for dem, der allerede har en uddannelse, ikke mindst dem med kandidatuddannelse, og ved at løfte eksempelvis ufaglærte uddannelsesmæssigt. Den nye bog fra RFF understreger, at det også fremadrettet vil være god samfundsøkonomi i at investere i uddannelse på alle niveauer.

Mere uddannelse er god økonomi

God økonomi for den enkelte

Kandidaterne har en højere timeløn end personer med øvrige uddannelseslængder. Det gælder indenfor alle fagområder.

God økonomi for samfundet

Der er ikke noget der tyder på, at vi uddanner for mange akademikere. Analyserne af kandidaternes job og lønforhold viser, at kandidaterne enten får job på niveau med deres kvalifikationer eller oppebærer en tilsvarende løn i andre jobtyper. Det afspejler en høj grad af fleksibilitet blandt akademikerne. Hvis kandidaten ikke finder et job, som ligger i direkte forlængelse af den uddannelse man har taget, så finder man noget andet at beskæftige sig med, der skaber lige så stor værdi.

Ligeledes er det god økonomi, når faglærte får en uddannelse.

God økonomi for kollegaerne

Der er positive spill-over effekter på timelønnen ved at ansætte kandidater, for medarbejdere i samme stillingsgruppe. Selvom effekten er lille, så er den veldokumenteret. Der kan også være spill-over effekter på andre stillingsgrupper.

Specifikke emner

Akademikere arbejder på niveau - på flere måder

Alle uddannelsesgrupper har en vis andel der arbejder i et job der forudsætter et vidensniveau under det niveau, som uddannelsen umiddelbart retter sig imod. Den største andel der arbejder under niveau findes blandt de erhvervsakademiuddannede (KVU).

For de kandidater der arbejder under niveau, oppebæres stort set samme lønniveau, som dem der har et job kategoriseret som værende på niveau, idet der kun er et løntab på 1,2 pct. Til sammenligning er løntabet blandt faglærte og personer med en erhvervsakademiuddannelse på 3,4 pct.

Produktionsværdi og forbrugsværdi

Hovedparten af analysen, og de fleste øvrige analyser, fokuserer på det økonomiske afkast af uddannelse, også kaldet produktionsværdien. I rapporten argumenteres for, at der samtidig også er en forbrugsværdi af uddannelse. Forbrugsværdien dækker over andre typer afkast end det indkomstmæssige. Det kan være en særlig interesse i faget, større prestige, mindre stress eller noget helt fjerde. Lønforskelle mellem forskellige uddannelser af samme længde forklares ved, at der er forskelle i den forbrugsværdi, der er knyttet til uddannelserne. Således hænger en lav produktionsværdi sammen med en høj forbrugsværdi, og omvendt.

Forældres uddannelsesbaggrund har stor betydning

Sandsynligheden for en ung at gennemføre en lang videregående uddannelse afhænger blandt andet af karaktergennemsnittet fra gymnasiet og forældrenes uddannelsesmæssige baggrund. Eksempelvis har en ung med akademikerforældre og et karaktergennemsnit på mellem 6 og 7,9, lige så stor sandsynlighed for at gennemføre en akademisk uddannelse som en ung med ufaglærte forældre og et karaktergennemsnit på over 10. Med andre ord, så er akademikerforældre af lige så stor værdi, som ca. 3 karakterpoint.

Uddannelsesniveaut er øget

Andelen af danskere i alderen 35-39 år med en videregående uddannelse er steget, idet der nu er 15 pct. med en kandidatuddannelse, i modsætning til kun 7 pct. i 1990.

Der er kommet flere med en kandidatuddannelse indenfor alle de 6 hovedområder; naturvidenskab, tekniske videnskaber, humaniora, sundhedsvidenskab, business og jura og samfundsvidenskab. Men den relative fordeling er ændret, så kandidater indenfor humaniora og samfundsvidenskaberne nu udgør en større procentandel end tidligere.

Scenarieberegninger

Rapporten indeholder scenarieberegninger af dels at løfte ufaglærte uddannelsesmæssigt, og dels effekten at en stor gruppe vælger en anden

kandidatuddannelse end den faktisk valgte. I begge tilfælde opnås et årligt løft i BNP på ca. 100.000 kr.

Side 3 af 3

Det er således godt, både for den enkelte og for samfundet, at få flere ufaglærte med på uddannelsesvognen.